

DYNOWINKA

NUMER 1-3/292

STYCZEŃ-MARZEC/2020

CENA 4 zł

*Młode jeszcze gałęzie tęzą się pokrótce
W zielonej, pniom dla znaku przydanej obwódce.
Kwiaty, kształt swój półsennie zgadując zawczasu,
Nikłym pakiem wkraczają w nieznaną głąb lasu [...]*

Bolesław Leśmian „Wiosna”

Dzień Babci i Dziadka – Laskówka

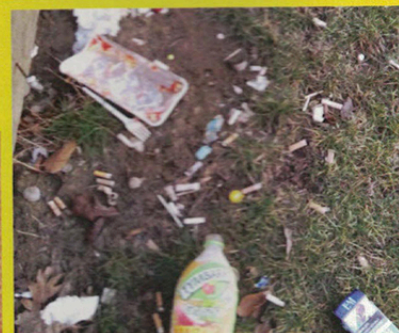
Jasełka – Ulanica

XII Obchody Międzynarodowych Dni Pamięci o Ofiarach Holokaustu na Podkarpaciu

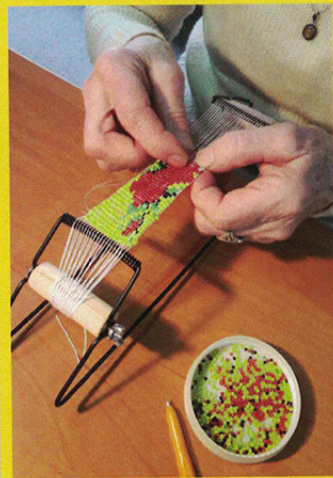
Jasełka – Laskówka

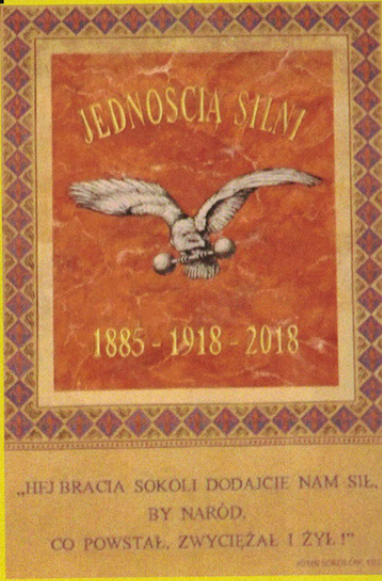
To nie mój park...

XV Podkarpackie Biennale Rzeźby Nieprofesjonalnej

Warsztaty koralikowe w Uniwersytecie Złotej Jesieni

Noworoczne spotkanie SOKOŁÓW w Krakowie

Dieta pudełkowa. Przykładowy zestaw dzienny

I Dynowska Gala i Bal Biegaczy

The 12th Anniversary of the International Days of Remembrance of the Victims of the Holocaust in Podkarpacie Province

On January 29, 2020 Commission of National Education High School in Dynów together with the Center for Youth Education “Three Cultures” organized the 12th Anniversary of the International Days of Remembrance of the Victims of the Holocaust in Podkarpacie Province.

This year, Mrs. Nina Talbot, an artist from New York City, and her husband Mark Rand were the honorary guests of the event.

Mrs. Elżbieta Klaczak-Łach, the school director, followed by Zygmunt Frańczak, the mayor of Dynów city, welcomed guests. Then, Mr. Maciej Jurasiński from the Center for Youth Education gave a lecture about the tragic events experienced by the Jewish inhabitants of Dynow that took place in September 1939. The artists from Dynów’s High School who prepared a beautiful and touching performance reflected the atmosphere of these tragic days.

Interview with Mrs. Nina Talbot

J: Can you tell us how difficult was the creation of the “Faces of Dynów” for you? What kind of emotions accompanied the process?

N: It was difficult but also very important. It meant a lot to me. One can feel different emotions at the same time. Of course, I felt great sadness about these histories but at the same time it

brought back memories of this community to life. It also felt like painting acknowledgements to all these people who helped me to gather information.

L: Were you able to find more people with whom you shared similar history while working on your exhibition?

N: Of course! I was also working on genealogy. I have never done this before. I always thought that I have only two sisters, one aunt, three cousins and that would be all. While working, I realized how many cousins I need to have around the world. This thought started to haunt me and I managed to find many of them.

J: Do you think that these past traumatic events can strengthen the community in the present?

N: Of course. Thanks to my genealogical work I managed to meet many people, not only friends but also inhabitants of Dynow. For example, this painting over there (she points). All people who are depicted there came from Dynow. They were not relatives. The man at the center survived. When Germans started these horrible crimes he was still a child. I met him and his family in New York City. I befriended him and got to know a lot from him.

L: Was it hard to present your and your family suffering for the public?

N: Yes, it is connected to your first question. These are very difficult experiences. Yet, at the same time they are very important. For many years, I have worked as an art teacher in New York City. Now, I work as a guide in the Holocaust Museum. I work mostly with students - often in the same age as you are. This is a very important job nowadays. We are the last generation who can still have contact with people who survived the war. Even in your town, Jurek introduced us to people who still remember the Nazi and the War.

Once again, I want to stress that all this is very difficult. Yet very important. Especially now, because once people are gone it is going to be very hard to know this history. I don't know how we are going to teach it. Maybe through other means. But this is important.

J: How did the inhabitants of Dynów help you in recreating this history? Did they support you?

N: Yes, I am thinking especially about people whom I already mentioned, for example Józef Kędzierski who took me and my husband to places which were important for Jewish community. This includes places where they were killed. Józef has two daughters who also live in New York City. We had a chance to meet them. His older daughter is one of my best friends now. Maciej Jurasieński and his friend Ewa helped us with the organization of work on the cemetery and arranging stones to commemorate 37 people. Stefan Kowalczyk, Ewa's son, do you know him?

L: Yes, he was our teacher in primary school.

N: We met him and we kept contact via email. I could mention many people here. It has been incredible. I couldn't do anything without the help of people from your town.

L: Which places in Dynów are especially important for you?

N: The corner of Łazienna and Pilsudski streets. The home of my grandma and her brother was located there. They lived at Łazienna 1. Another important building is on the other side of the road. A grocery shop is located there. Of course, very important are two cemeteries and Żurawiec - the place where Nazi executed half of Dynów Jewish inhabitants. Also the building when many of them were killed. It is no longer here. These are all important memory places.

J: Do you think that your activity helps to raise awareness about the difficult Jewish past? Does it help in understanding the history?

N: I think so. I think that without my activity and the work of your teacher you wouldn't know much about this history. Is that right?

J: We wouldn't know how important our city is. So these activities raise our awareness.

L: Certainly. We knew about the Holocaust but we didn't know how it unraveled in our region.

N: This is normal. You were born here, you grew up here. You are becoming adults and you are getting to know more about your place. I think that probably not many people know about this history. Now this knowledge is getting more accessible. This history brings very difficult emotions so I think that you are the right age to know and understand these events.

L: I couldn't agree more. Our last but not least question: What kind of message you would like to give to young people?

N: First of all history. Not only about Holocaust. I would like to encourage you to know the history of your families. Maybe not now - you are still so young. You want to make sense of your life. That's normal. Secondly, what we teach our students in New York - the education about Holocaust. This is a very important knowledge. Crimes against humanities are still happening. People still need to leave their homes.

L and J: Thank you for your time.

N: Thank you. It was a pleasure

Interview was conducted and translated by high school students from Dynów: Laura Lech and Jagoda Radoń

Afterwards, Nina Talbot presented her paintings titled *Faces from Dynów*. Her husband Mark Rand gave a lecture entitled "We Lived With You." An accompanying exhibition of artifacts from the collection of Marek Doszczan from Dukla, also a guest of Dynów, was on display.

The event appeared on Rzeszów TV, and effectively reminded us of pre-war Dynów, and the coexistence of the Polish and Jewish population. It was a special lesson in history for young people, and at the same time a lesson in tolerance, cultural sensitivity and openness.

Congratulations and appreciation was given to the school by Mr. Wieslaw Wierzbieniec, professor of history at the University of Rzeszów for 12 years now.

Prokrastynacja

Dobrze jest umilać sobie życie. Kiedy pogoda szaleje, do wolnego jeszcze trochę zostało, dnia nie widać, bo ulatuje gdzieś pomiędzy 16 a 17, to łatwo jest porzucić obowiązki i westchnąć na myśl o odłożeniu wszystkiego na jutro. Trafili nam się nie lekki miesiąc, w którym sprawdzają się nasze założenia o konieczności stawiania sobie celów poprawiających jakość tegorocznego istnienia, czyli dwoma słowami: postanowień noworocznych. Przez następne 10 miesięcy czeka wiele prób, powodzenia więc dla wytrwałych! Wzięli się za siebie, chociaż wcale nie musieli, ale skoro możemy uczynić codzienność lepszą, to czemu nie?

Temat wydaje się być prosty – rozpisać, zrobić, skreślić z listy i odetchnąć. Jednak prokrastynacja to niemal element ludzkiej egzystencji, gdyż jesteśmy na nią skazani w wyniku rywalizacji między układem limbicznym, który impulsywnie oczekuje natychmiastowego efektu i wynagrodzenia, a korą przedczołową, odpowiedzialną za racjonalne postrzeganie czasu, kontrolowanie swojej uwagi i koncentracji. Chyba nikt nie czułby się dobrze z nagrodą, która mu się nie należy, a dokładanie sobie niewykonanych zadań wcale nie skraca drogi do uzyskania tej prawdziwej. „Prokrastynacja jest jak karta kredytowa. Jest fajnie, a potem dostajesz rachunek.” – Christopher Parker. Dlatego czy nie warto jeszcze raz dzisiaj spojrzeć na samego siebie, kiedy stwierdzimy, że ten jutrzejszy człowiek (ten, co i tak ma już kolejne sprawy na głowie) jest w stanie wszystkie je porzucić, aby w amoku pozatławić takie, które już dawno powinny przynieść efekty zamiast utrudnienia? Widać pewien mechanizm, ołów przez stres i poczucie bezsilności, koło wprawiamy w ciągły ruch.

Nigdy nie mamy pewności, że jeśli dzisiaj znajdziemy powód do przeskoczenia niewygodnego zadania, to czy w następny dzień wszelkie środki będą nam sprzyjały tak, abyśmy załatwili tą sprawę z takim samym efektem, który możliwy był do uzyskania wczoraj. „Nie czekaj, nigdy nie ma idealnej chwili” dobrze poradził Napoleon Hill. Zdecydować się na to można tylko wtedy, kiedy twarde fakty osobiście się pojawiają i otworzą nam drzwi ewakuacyjne. Jeśli nie da się odróżnić faktu od iluzji, bo poduszka przecież taka wyjątkowo miękka, a w telewizji ten nowy serial puszczają, to najlepiej zacerpnąć rady kogoś spoza naszej wyobraźni. Stały obser-

wator, przykładowo członek rodziny, z pewnością skutecznie uświadomi nas o szkodliwościach i konsekwencjach naszych działań. Jest też kot, który od godziny maleńkimi łapkami cichutko stuką o lodówkę. Nie no, nie przesadzajmy, nigdy nie jest głodny, bo wszystko jest w grafiku, a częste powtarzanie czynności weszło w instynktowny nawyk. Tak samo jest z prokrastynacją, niestety odpuszczanie również wchodzi do krwi i staje się przyzwyczajeniem.

Jeśli wolimy wziąć to na własny rozum, załóżmy, że widzimy siebie jako bohatera w powieści albo grze komputerowej, który na podstawie stworzonego scenariusza musi wybrać najlepszą opcję, czyli taką, która mimo stopnia trudności misji jaką trzeba wykonać, ma dobre zakończenie – mission accomplished. A wracając do rzeczywistości, jeśli naprawdę nie potrafimy zabrać się za stertę uzbieranych papierów i nie wiemy jak sobie z nią poradzić, zawsze warto, bo nie zaszkodzi, sięgnąć po pomoc kogoś, kto już uporał się z podobnym problemem. Skoro prokrastynacja karmi się lękiem, stresem i frustracją, warto sobie ułatwić z nią walkę, zamiast dokarmiać wroga. Perfekcja jest zalecana tylko wtedy, kiedy można ją osiągnąć, w innym razie, gdy nie ma dostępnych środków, prowadzi do braku wiary w powodzenie. Da się też przejść skrótem, ale trzeba zrobić to tak, aby nikomu nie zaszkodzić.

Sukcesu nie widać od razu, ale to korzystniejsze niż zwlekać i nie osiągnąć go wcale. Świadomość o możliwości wykonania czegoś jeszcze lepiej staje się mobilizacją lub dowodem na zwiększenie swojego doświadczenia. Wstępem do dużego kroku, jest zrobienie małego kroku, ach... „zrobienie”. Jednym ze sposobów wypełniania obowiązków, ale nie popadnięcia przy tym w obłęd, jest metoda kanapkowa, czyli na zmianę: obowiązek, przyjemność, obowiązek... Na postępie w radzeniu sobie z tym zbędnym nawykiem świadczą wyniki telefonicznych badań ankietowych (CATO), wykonane z pomocą 500 losowo wybranych Polaków. Wykazano, że częściej „niechęceniśmy” ulegają młodsi niż starsi, co zgadza się z podstawową zasadą nauki na błędach. „Prokrastynacja sprawia, że łatwe rzeczy stają się trudne, a trudne jeszcze trudniejsze.” - trafnie i w końcu do sedna ujmuje Mason Cooley.

*Julia Polewka
LO Dynów*

XII Obchody Międzynarodowych Dni Pamięci o Ofiarach Holokaustu na Podkarpaciu

29 stycznia 2020 roku Liceum Ogólnokształcącego im. KEN w Dynowie oraz działające przy nim Centrum Edukacji Młodzieży „Trzy Kultury” zorganizowało XII Obchody Międzynarodowych Dni Pamięci o Ofiarach Holokaustu na Podkarpaciu.

Gośćmi honorowymi tegorocznych obchodów byli Pani Nina Talbot, malarka z Nowego Jorku oraz jej mąż Mark Rand.

Gości przywitała i słowo okolicznościowe wygłosiła Pani dyrektor Elżbieta Klaczak-Łach. Po niej głos zabrał Burmistrz Miasta Dynowa Zygmunt Frańczak. Następnie pan Maciej Jurasinki z CEM przywołał tragiczny los, jaki spotkał żydowskich mieszkańców Dynowa we wrześniu 1939 roku. W klimat tych tragicznych dni uczestników spotkania wprowadzili artyści z Liceum Ogólnokształcącego w Dynowie, którzy przygotowali piękną i przejmującą część artystyczną.

Po nich Nina Talbot zaprezentowała swoje obrazy zatytułowane „Twarze z Dynowa”, opowiadając historię tego artystycznego przedsięwzięcia. Jej mąż Mark Rand wygłosił prelekcję pt „Żyliśmy razem z Wami”, której towarzyszyła wystawa przygotowana przez goszczącego także w Dynowie pana Marka Koszczana z Dukli.

Na koniec przedstawiciele społeczności szkolnej, pan Burmistrz, reprezentanci Radnych oraz mieszkańców Dynowa udali się na cmentarz przy ulicy Karolówka i oddali hołd pomordowanym żydowskim mieszkańcom Dynowa.

Spotkanie, z którego relacja pojawiła się w TV Rzeszów, skutecznie przypomniało o przedwojennym, dynowskim współistnieniu obu kultur: polskiej i żydowskiej. Było dla młodzieży wyjątkową lekcją historii, a jednocześnie lekcją tolerancji, wrażliwości i kulturowej otwartości.

Gratulacje i wyrazy uznania przekazał szkole sam pomysłodawca odbywających się już od 12 lat obchodów, profesor historii Uniwersytetu Rzeszowskiego Pan Wiesław Wierzbieniec.

Maciej Jurasinski
fol. Jerzy Kędziński

Wywiad z panią Niną Talbot

J: W jakim stopniu trudny był proces tworzenia „Twarzy Dynowa”. Jakie emocje temu towarzyszyły?

N: Było to trudne, ale też bardzo ważne, bardzo wiele dla mnie znaczące. Można odczuwać więcej niż jedną emocję na raz. Oczywiście był smutek z powodu tych historii, ale w tym samym czasie przywracał do życia wspomnienie tej społeczności która tu była. To było również jak malowanie podziękowań dla tych wszystkich ludzi, którzy pomogli mi znaleźć informacje.

L: Czy dzięki tej działalności udało się znaleźć więcej osób, których przodkowie mieli podobną przeszłość?

N: Oczywiście, że tak, ponieważ poza obrazami zajęłam się też genealogią. Nigdy wcześniej tego nie robiłam. Zawsze myślałam, że mam dwie siostry, jedną ciocię, trzech kuzynów i to by było na tyle. Wtedy zdałam sobie sprawę ile kuzynów muszę mieć dookoła świata i bardzo mnie to dręczyło. Więc znalazłam wielu, wielu krewnych dzięki tym badaniom genealogicznym, które zrobiłam.

J: Czy Pani zdaniem te nieszczęśliwe wydarzenia mają swój udział w umacnianiu wspólnoty?

N: Oczywiście. Dzięki swoim genealogicznym badaniom poznałam wielu ludzi, nie tylko przyjaciół, ale także innych mieszkańców Dynowa. Na przykład ten obraz tam (wskazuje ręką). Ludzie na nim przedstawieni nie są ze mną spokrewnieni, ale pochodzą z Dynowa. A ten mężczyzna pośrodku ocalał. Gdy Niemcy roz poczeli te zbrodnie był jeszcze dzieckiem. Spotkałam go i jego rodzinę w Nowym Jorku. Zapoznałam się z nimi i wiele o nich dowiedziałam.

L: Czy trudnym przeżyciem było publicznie przedstawienie opisu osobistych doświadczeń i cierpienia członków pani rodziny?

N: Tak, to łączy się z pierwszym pytaniem. Są to rzeczy trudne, ale jednocześnie bardzo ważne. Pracowałam przez wiele lat jako nauczycielka plastyki w Nowym Jorku. Teraz pracuję w Muzeum Holokaustu gdzie oprowadzam wycieczki. Większość z nich jest dla uczniów. Często takich jak wy – szkół średnich lub czasem studentów. To jest bardzo ważne w tych czasach, gdyż jesteśmy ostatnim pokoleniem, w którym możemy jeszcze spotkać osoby, które pamiętają wojnę. Nawet w waszym miasteczku nasz przyjaciel Jurek przedstawił nam ludzi pamiętających najazd nazistów i czasy wojny.

Jeszcze raz w odpowiedzi na wasze pytanie chcę powiedzieć, że wszystko to jest bardzo trudne, ale też ważne. Zwłaszcza teraz, dla tego pokolenia, ponieważ gdy odejdą ci, którzy przeżyli te straszne historie, trudniej będzie je poznać. Nie wiem jak będziecie się uczyć. Zapewne jakimiś innymi sposobami. Ale to jest bardzo ważne.

J: Jak mieszkańcy Dynowa pomogli w odtworzeniu tej historii? Czy mogła pani liczyć na większe wsparcie?

N: Tak, mam na myśli osoby, o których wspominałam wcześniej, jak np. Józef Kędziński, który zaprowadził mnie i mojego męża w ważne dla Żydów miejsca oraz tam gdzie zo-

stali zabici. Józef ma dwie córki, które też mieszkają w Nowym Jorku i mieliśmy przyjemność się z nimi poznać. Jego starsza córka jest teraz jedną z moich najlepszych przyjaciół. Maciej Jurasinski i jego koleżanka Ewa pomogli nam z organizacją kamieni na cmentarz, upamiętniających tych 37 ludzi. Syn Ewy, Stefan Kowalczyk, znać go?

L: Tak, był kiedyś naszym nauczycielem w szkole podstawowej.

N: Poznaliśmy się z nim i utrzymywaliśmy kontakt mailowy. Mogłabym wspominać wiele osób. To niesamowite, nie zrobiłabym nic bez pomocy mieszkańców waszego miasta.

L: Jakie miejsca w Dynowie są dla Pani szczególnie ważne?

N: Róg ulicy Łaziennej i ulicy Piłsudskiego, tam znajdował się dom mojej babci i jej brata. Był to adres: Łazienna 1. Po drugiej stronie ulicy też znajduje się ważny budynek. Teraz jest tam sklep spożywczy. Oczywiście dwa cmentarze i Żurawiec, miejsce w którym naziści rozstrzelali połowę Żydów. A także, budynek, w którym wiele z nich zostało zabitych. Teraz już go nie ma. Także to są te pamiętne miejsca.

J: Czy uważa Pani, że ta działalność uświadamia coraz to więcej osób o trudnej sytuacji żydowskiej tamtych czasów? Czy pomaga ona w zrozumieniu i poznaniu ich historii?

N: Tak myślę. Sądzę, że bez działalności mojej i waszego nauczyciela, nie wiedzielibyście za wiele o sytuacji Żydów na tych terenach. Prawda?

J: Nie wiedzieliśmy, że nasze miasto jest takie ważne. Więc ta działalność nas uświadamia.

L: Dokładnie. Wiedzieliśmy o holokauście, ale nie znaliśmy dokładnej historii o nim na naszych terenach.

N: To normalne. Urodziliście się tu, dorastaliście. Stajecie się dorośli, więc coraz bardziej poznajecie historię waszego miasta. Myślę, że ogólnie rzecz biorąc, wiele ludzi może nie wiedzieć o tym, co się tu stało. Teraz ta wiedza staje się powszechna. Cała historia powoduje wiele skomplikowanych emocji, więc myślę, że wasz wiek jest odpowiednim na zdobycie tej wiedzy i zrozumienie sytuacji.

L: Zdecydowanie się z tym zgadzam. Teraz mamy ostatnie, ale zdecydowanie jedno z najważniejszych pytań. Jaką wiadomość chciałaby Pani przekazać młodym ludziom?

N: Po pierwsze historia. Nie tylko o holokauście. Chciałabym was zachęcić do poznawania historii swoich rodzin. Może jeszcze nie teraz bo jesteście młodzi, chcecie układać sobie życie, to normalne. Po drugie, to czego uczymy studentów w Nowym Jorku, czyli edukacja o holokauście. Takie rzeczy cały czas się dzieją, ludzie uciekają ze swoich krajów, aby unikać wojen domowych. Także wiedza o tym jest bardzo ważna.

L i J: Serdecznie dziękujemy za poświęcony czas.

N: Również dziękuję. To była przyjemność.

Wywiad przeprowadziły i przetłumaczyły uczennice LO w Dynowie: Laura Lech, Jagoda Radoń